

JouwZorg

Realisatie van een
ontwikkelings-
gericht klimaat
in JeugdzorgPlus

Veranderen doen we samen

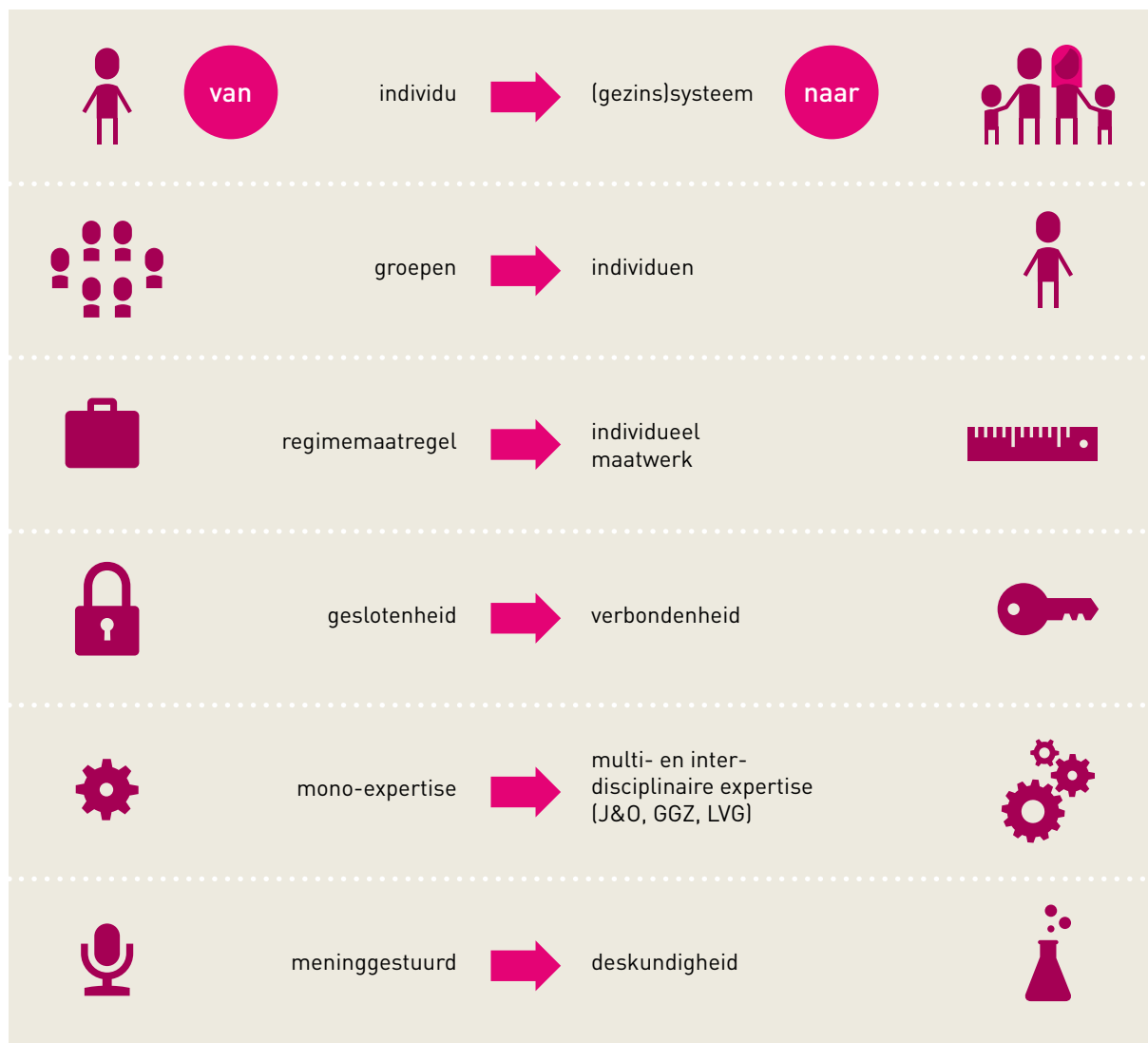
Horizon is een van de spelers binnen de Jeugdzorg in Nederland. Vanuit onze netwerkorganisatie iHUB zetten wij ons zeer actief in om veranderingen en verbeteringen te realiseren. We hebben een innovatief aanbod met alternatieven voor gesloten jeugdhulp, zodat we kunnen 'behandelen zonder tralies'. Denk daarbij aan het kleinschalige aanbod van Antonius, de modernisering van 't Anker in Harreveld en de mogelijkheid tot gezinsbehandeling en studio-wonen. Maar vooral ook de doorontwikkeling van JeugdzorgPlus in onze vestiging Midgaard in Zuid-Holland waar bedden omgebouwd worden naar vormen van ambulante zorg. Specialistische ambulante jeugdhulp is een belangrijk onderdeel bij deze verandering, zoals School2Care en de inzet van de GGZ-expertise van onze iHUB-partner De Opvoedpoli.

Maar verandering brengen we niet alleen tot stand. Dat doen we met elkaar. Daarom werken wij samen met het rijk, de gemeenten, brancheorganisaties en andere jeugdzorgorganisaties aan het realiseren van een ontwikkelingsgericht klimaat in de JeugdzorgPlus. We investeren in de modernisering van de jeugdzorg. In dit uitdagende, spannende, maar ook kwetsbare traject, trekken we samen op met StroomOp en het ministerie van VWS.

Jeugdzorg en JeugdzorgPlus betreffen een onderwerp dat velen terecht raakt. En dat brengt voor ons als jeugdzorgorganisatie ook een verantwoordelijkheid met zich mee. Dat vraagt van ons om nog beter inzichtelijk te maken wat wij doen om deze brede maatschappelijke uitdaging aan te gaan. Daarom nemen wij u in deze whitepaper graag mee in de opgave waar wij met elkaar voor staan: een transformatie van de JeugdzorgPlus.

Midden jaren zeventig begon Hans du Prie als eerste mannelijke pedagogisch medewerker bij de Paula Stichting, waar ongehuwde moeders en mensen met relatieproblemen werden opgevangen, en maakte daarna de overstap naar de jeugdzorg. Eerst als pedagogisch medewerker, later als leidinggevende. Zijn ervaringen uit die tijd zijn nog steeds leidend in zijn functie als bestuurder. Hij kent de doelgroep, heeft kennis van de problematiek en weet welke geweldige uitdaging professionals in de jeugdzorg en het speciaal onderwijs iedere dag weer aangaan.

Welke beweging is er nodig?

Antonius

Antonius is een JeugdzorgPlus-instelling waar jongeren van 12 tot 18 jaar met gedragsproblemen begeleiding krijgen. Hierbij staat de behandelmethode *JouwZorg* centraal, een methode die gericht is op het hele gezin, en als doel heeft om gedwongen behandelingen steeds minder nodig te maken.

Huidige JeugdzorgPlus als lichtere hulp niet werkt

JeugdzorgPlus is een vorm van gesloten jeugdhulp die wordt geboden aan jongeren die niet bereikbaar zijn voor lichtere vormen van hulp. Het is de meest intensieve vorm van jeugdhulp. Zonder behandeling wordt de ontwikkeling van de jongeren naar volwassenheid belemmerd en vormen zij een mogelijk risico voor zichzelf of hun omgeving.

JeugdzorgPlus heeft als doel jongeren met ernstige gedragsproblemen te behandelen en dusdanige gedragsverandering te bewerkstelligen dat zij weer kunnen participeren in de maatschappij. De jongere wordt daartoe opgenomen in een JeugdzorgPlus-instelling en kan na behandeling verder behandeld worden in een open voorziening of thuis. Er wordt gewerkt vanuit een hulpplan om de behandeling zo kort als mogelijk te laten duren. Vanuit het hulpplan kunnen er vrijheidsbeperkende maatregelen zijn, die vanuit hoge kwaliteitsnormen worden uitgevoerd.

Opname na voorwaardelijke machtiging

De opname en het verblijf zijn noodzakelijk om te voorkomen dat de jongere zich onttrekt aan de behandeling die hij of zij nodig heeft, of daaraan wordt onttrokken. In de Jeugdwet is daartoe de mogelijkheid van de voorwaardelijke machtiging gesloten jeugdhulp opgenomen. JeugdzorgPlus wordt ingezet nadat een kinderrechter op verzoek van een gecertificeerde instelling en gekwalificeerde gedragswetenschapper heeft vastgesteld dat er sprake is van ernstige (gedrags)problematiek die de jongere in zijn ontwikkeling bedreigt. De gemeente heeft in dit verband een 'leveringsverplichting': als de rechter een machtiging afgeeft dient de gemeente ervoor te zorgen dat de jongere geplaatst kan worden.

Gesloten jeugdzorg transformeren niet eenvoudig

In NHH nemen 18 samenwerkende gemeenten de regie in het beter op elkaar laten aansluiten van de jeugdzorgketen, de jeugdrechtsketen, het onderwijs en preventie. Doel daarbij is om zo nieuwe mogelijkheden voor kwetsbare jongeren te creëren. De Noord-Holland Noord-gemeenten zijn vanaf 2019 gestart om samen met Horizon de geslotenheid van de JeugdzorgPlus te transformeren en meer integraal onderdeel te laten zijn van de behandeling. Uiteindelijk is het de bedoeling dat er in 2030 helemaal geen jongeren meer opgenomen worden in een gesloten JeugdzorgPlusvoorziening en gemeenten beter kunnen sturen op zorg.

JouwZorg is een belangrijke stap naar meer openheid in de gesloten jeugdzorg – een ontwikkeling die aansluit bij de beoogde transformatie en innovatie van de jeugdzorg vanuit de overheid. JeugdzorgPlus-organisatie Horizon, waarvan Antonius een locatie is, neemt hierin als voorloper zijn verantwoordelijkheid door zich het ambitieuze doel te stellen om in 2030 helemaal geen gesloten afdelingen meer te hebben. Een beweging naar zo ambulant mogelijke zorg; iets wat niet gemakkelijk is als je kijkt naar de zwaarte en complexiteit van de problematiek van JeugdzorgPlus-jongeren.

Van tralies naar openheid en gezamenlijkheid

Volgens Danial is het opvallend dat eigenlijk iedereen het wel eens is met die transformatie. “Het is niet goed voor jongeren om achter tralies op te groeien. Maar als het er op aankomt, willen buurtbewoners diezelfde jongeren niet in hun eigen achtertuin. Dat wekt namelijk angst op en voelt onveilig voor hun eigen gezin en kinderen. Iets wat natuurlijk heel begrijpelijk is. Maar aan de andere kant trekt zo eigenlijk iedereen zijn handen er vanaf, terwijl we juist samen, met z’n allen, die jongeren zouden moeten opvangen om ze de kans te geven hun leven op te pakken. Pas dan kunnen we werken aan een duurzame oplossing voor ons allemaal.”

Danial Sharifi is sinds 2010 werkzaam bij Horizon, waar hij zich heeft ingezet voor de afbouw van de jeugdgevangenissen en het anders inrichten van JeugdzorgPlus: een gezinsgerichte behandeling, waarbij jongeren medeverantwoordelijk zijn voor hun eigen traject en gewerkt wordt aan meer autonomie, verbondenheid en competenties. 'Hierbij zal de instrumentele veiligheid plaats moeten maken voor relationele veiligheid.' In 2014 was hij betrokken bij de opzet van de eerste kleinschalige gesloten locatie waarin de isoleercel in de ban ging.

“Wanneer de situatie rondom een jongere en het gedrag ingewikkeld wordt, en ook de omgeving niet meer weet wat te doen, neigt jeugdhulp naar het opsluiten van jongeren. Er is de wens om meer controle en grip te krijgen op de jongere, terwijl geslotenheid ook averechts kan werken. In geslotenheid kun je wel fysieke veiligheid waarborgen, maar met straf en dwang verander je jongeren niet.”

Van gesloten naar open JeugdzorgPlus

Verreweg de meeste jongeren in Nederland groeien op in een liefdevolle en stabiele thuisomgeving. Voor een klein deel van de jongeren is dit echter niet het geval. Het gaat om kwetsbare jongeren die opgroeien in een gezinssituatie met veelal meervoudige, complexe problematiek. Soms zijn ze een gevaar voor zichzelf of voor hun omgeving. Deze jongeren belanden nog vaak in de gesloten jeugdhulp, ook bekend als JeugdzorgPlus.

Uit onderzoeken weten we dat een plaatsing in de gesloten jeugdhulp niet altijd bijdraagt aan de ontwikkeling en het toekomstperspectief van jongeren. Aan de andere kant merken we in de samenleving een wens om meer controle en grip te krijgen op deze jongeren om de kans op incidenten te voorkomen. Tijdelijke geslotenheid kan positief bijdragen aan een behandeling om een herstart te maken. Maar geslotenheid kan ook averechts werken. Het is nogal wat wanneer je een jongere zijn autonomie en vrijheid ontnemt. Als dat anders kan, is het belangrijk om dat te proberen. Daarom vraagt JeugdzorgPlus om een meer open karakter, waarbij we gesloten opvang en behandeling minimaliseren en verder afbouwen.

Krachtgerichte aanpak

Jongeren mogen fouten maken en hebben ruimte nodig om te leren. Focussen op wat er wel goed gaat in het leven van een jongere samen met zijn ouders of opvoeders heeft meer resultaat dan de nadruk leggen op fouten en falen. Een positieve focus maakt zichtbaar waar hun krachten liggen. Dit geeft jongeren de motivatie om door te gaan en de boel weer op de rit te krijgen. Het geeft ouders meer grip op de opvoeding.

Ruimte krijgen om mee te beslissen

Jongeren waarvoor een gesloten machtiging is aangevraagd, zijn vaak verdrietig of boos. En soms agressief. Meestal hebben ze al een lange weg aan hulpverlening achter de rug, waardoor er weerstand is tegen de opname. De uitdaging is het maken van contact, zodat je samen kunt onderzoeken wat de jongere zelf aan ondersteuning en behandeling wil. Vaak zijn er aanknopingspunten om met jongeren tot samenwerking te komen. Zij weten zelf heel goed wat zij nodig hebben om gedrag te veranderen, ongeacht alles wat zij hebben meegemaakt. Je kunt samen kijken naar wat er is misgegaan en wat de jongere daarvan heeft geleerd. Daarom is het belangrijk jongeren ruimte te laten ervaren om zelf mee te beslissen over hun behandeling, ontwikkeling en toekomst.

Afstand jongere en gezin verkleinen

Jongeren zijn ook onderdeel van een gezin, een familie, een school en leefomgeving. Het is essentieel dat zij allen een rol hebben bij de behandeling zodat het gezin zo snel als mogelijk zelfstandig verder kan. We noemen dat multi-systemisch werken. Dat begint met het opbouwen van een relatie met de jongere en het gezin. Dus ook met broertjes en zusjes. Vanuit die relatie kun je de gedragsproblemen aanpakken en kijken wat er nodig is: urgentie en gewenste vervolgacties. Met een select team aan hulpverleners kun je vervolgens samen met de jongere en het gezin werken aan gedragsverandering. Met een focus op het hervinden van vertrouwen in jezelf en het teruggeven van de regie aan het gezin. JeugdzorgPlus heeft immers als doel om slechts een tijdelijke aanvulling te zijn die stabiliseert en motiveert voor een vervolgbehandeling buiten de opvanglocatie of terugkeer naar de thuissituatie.

Zorgcontinuïteit borgen

Om de kans op continuïteit van zorg te vergroten is een fijne verblijfsomgeving nodig. De behandeling bereidt de jongeren voor op de situatie van terugkeer in de samenleving en besteedt veel aandacht aan het informele netwerk waarop jongeren een beroep kunnen doen. Tijdens en na de behandeling is er ook veel gerichte aandacht voor ouders, broers, zussen en familieleden. Eveneens is er veel aandacht voor de opleiding van de jongeren en is er een goede band met een sleutelfiguur in het leven van de jongeren.

Samenleving ziet Jeugdzorg- Plus nog als laatste redmiddel

Er lijkt een maatschappelijke verwachting te zijn dat binnen JeugdzorgPlus alle problematiek verholpen kan worden. En onder hulpverleners lijkt de verwachting dat als niemand het meer kan oplossen, de JeugdzorgPlus dat dan wel kan. Dat is niet reëel. Immers, dit betreft jongeren en gezinnen met complexe, vaak langdurige problematiek en jongeren met een grote variatie aan problematiek.

De veranderbaarheid van een jongere vraagt een zorgvuldige aanpak waarbij het belangrijk is om systemisch te werken vanuit competenties en vanuit krachten. En daarbij het hele gezin en netwerk te betrekken. Wij hechten eraan om de autonomie weer deels terug te geven aan het gezin. Zo nemen we in gezamenlijkheid het besluit over het traject van een jongere. Met de jongere zelf, met de ouders en met jeugdbescherming. Daarom vinden wij het van belang om JeugdzorgPlus in de vorm van JouwZorg meer te gaan zien als een tijdelijke, doelmatige interventie in een langdurig hulpverleningstraject voor jongeren en gezinnen.

Tijdelijke uithuisplaatsing als integraal onderdeel behandeling

Binnen JouwZorg betrekken we het netwerk en geven we de behandelperiode zo kort en zo nabij mogelijk vorm. We ontwikkelen daarbij een nauwe samenwerking met ketenpartners. Wij zien de tijdelijke uithuisplaatsing naar locatie Antonius niet als een laatste optie voor behandeling, maar als een integraal onderdeel van de behandeling van de jongeren, in nauwe samenwerking met het gezin. Daarom kent JouwZorg twee delen in de behandeling.

Deel 1 — fase 1 t/m 3
(gemiddeld 4 – 5 maanden)

↓
JouwZorg in geslotenheid van Antonius.
Voor deze fase is een gesloten machtiging van toepassing.

Fase 2 — fase 4
(gemiddeld 4 – 5 maanden)

↓
Vervolgzorg door de inzet van andersoortige behandeling onder de zorgregie van Horizon. Denk daarbij aan therapeutische pleegzorg, gezinsbehandeling en studio's.
Voor deze fase wordt geen gesloten machtiging afgegeven.

“Veel mensen zien de jongeren als criminelen. Ze hebben geen idee wat voor kinderen daar zitten. De openheid van Antonius is noodzakelijk voor wanneer ze weer terugkeren naar de samenleving, wat natuurlijk uiteindelijk het doel is. Bij Antonius kunnen jongeren oefenen met de vrijheid en wat het betekent om gewoon mee te doen in de samenleving. En door minder gesloten te zijn stralen we ook vertrouwen uit richting de jongeren, wat voor hen heel belangrijk is. Wij hebben dit tot nu toe nog te weinig uitgelegd aan de gemeenteraadsleden en de samenleving. Er moeten natuurlijk nog dingen gebeuren binnen Antonius, maar dat is ook allemaal in gang gezet.”

— Noa Van Hagen, kwaliteitsmedewerker t.”

JouwZorg in Castricum

Samen met Ellis ter Beek is Sophie vanaf het begin betrokken geweest bij de ontwikkeling van Jouwzorg. Het oorspronkelijke idee voor deze methodiek is ontstaan op het iHUB-ontwikkelplein als ingebracht innovatie-idee vanuit ouders. De methodiek is een antwoord op het vaak langdurige verblijf in geslotenheid na een crisisopname, vaak wel 8 tot 9 maanden. Voor iedereen is het belangrijk om zo snel mogelijk uit deze geslotenheid te komen. Het is immers een zware maatregel om jongeren in hun vrijheid te beperken.

De methodiek JouwZorg is gebaseerd op drie pijlers. De eerste pijler is de samenwerking met een JIM. Dit staat voor 'Jouw Ingebrachte Mentor'. De JIM is iemand die de jongere zelf kiest en een schakel vormt tussen de hulpverlening en de jongere, samen met het gezin.

Deze samenwerking brengt ons bij de tweede pijler: gedeelde besluitvorming. Dat betekent dat we beslissingen over de hulp samen nemen. Iedere beslisser is evenwaardig, dus de jongere, het gezin, de jeugdbeschermer, de JIM en de mentor. Als jeugdhulpverleners bepalen wij nooit zomaar wat er nodig is. Wanneer je zelf meebeslist, sta je achter de keuze die wordt gemaakt om te leren en ontwikkelen, en ga je ook zo handelen.

De derde pijler is krachtwerk. De jongeren die bij ons komen, horen al hun hele leven wat ze allemaal niet kunnen. Ze zijn het vertrouwen in de hulpverlening vaak helemaal kwijt. Vanuit JouwZorg kijken we vooral naar de talenten die de jongere wel heeft. Er zijn altijd competenties die je kunt uitvergroten. Wij denken niet vanuit wat er fout kan gaan, maar geven juist vertrouwen waardoor de motivatie van jongeren groeit om gedrag te veranderen.

Sophie de Valk, PhD, is sinds 2020 werkzaam als programamanager voor iHUB. Hiervoor werkte zij een jaar als gedragswetenschapper bij Altra en twee jaar als adviseur voor JSO. In de periode 2016 – 2019 was Sophie als buitenpromovenda verbonden aan de Universiteit van Amsterdam.

Publicaties van haar hand zijn o.a.:

- *Repression in Residential Youth Care: A qualitative study examining the Experiences of Adolescents in Open, Secure and Forensic institutions*
- *Repression in Residential Youth care: A Scoping Review.*

Aanpak bestaat uit twee delen en totaal vier fasen

De aanpak JouwZorg bestaat uit twee delen: een gesloten en een open deel. Het eerste deel kent drie verschillende fasen die bij elkaar gemiddeld vier tot vijf maanden duren. Het tweede deel heeft één fase die gemiddeld vier tot vijf maanden duurt.

Deel ① fase ① – ①

De jongere komt binnen met het gezin. Zo snel mogelijk wordt een JIM gezocht. De jongere krijgt op de groep een mentor die hij of zij zelf kiest. Het is belangrijk dat er een goede klik is tussen de jongere en de mentor. Maar we gaan niet alleen met de jongere aan de slag. Ouders, broertjes en zusjes worden ook nauw betrokken. Het behandelingsproces gaat immers ook thuis verder, wanneer de jongere naar huis gaat. Ook in de thuissituatie is gedragsverandering nodig.

Dan gaat de jongere met zijn ouders, de JIM en de gezinscoach aan de slag om elkaars krachten te verkennen en te bekijken hoe de jongere straks weer uit de geslotenheid komt. De jongere en de mentor maken een krachtenpresentatie op een geheel eigen manier. In deze presentatie geven zij aan waar zij vooral mee door willen gaan. De jongere wordt gevraagd om aan te geven wat daar dan voor nodig is. In de tussentijd wordt er ook met de ouders gesproken.

Deel ① fase ②

Alle krachten en wat je wilt bereiken, komen in fase twee bij elkaar. Dan bekijken we samen wat een passend aanbod is en of dit ook past binnen de voorwaarden van de jeugdbeschermer.

Deel ① fase ③

Hierin wordt echt gekozen waar de jongere mee aan de slag gaat. Is dat samen met een gezinstherapeut of een bepaald schooltraject? Iedereen moet zich daar dan ook voor inzetten. Het eerste deel van de behandeling vindt op locatie Antonius plaats en noemen we het meer gesloten deel.

Deel ② fase ④

In het tweede deel blijven de behandelaren van Antonius verbonden als regievoerder, maar de uitvoering van de gekozen hulp bestaat uit ambulante ondersteuning, wonen in studio's, gezinsopvang of gezinsbegeleiding, onderwijstrajecten en samenwerking met andere partners in de omgeving. De JIM blijft verbonden als een constante reisgezel voor de jongere.

“De behandelingen vanuit JouwZorg leren jongeren met ernstige gedragsproblematiek dat zij zichzelf weer kunnen waarderen om wie ze zijn. Daarom zijn wij erop gericht dat de jongeren en hun gezinnen kunnen meebeslissen en ontwikkelen, middenin de samenleving.”

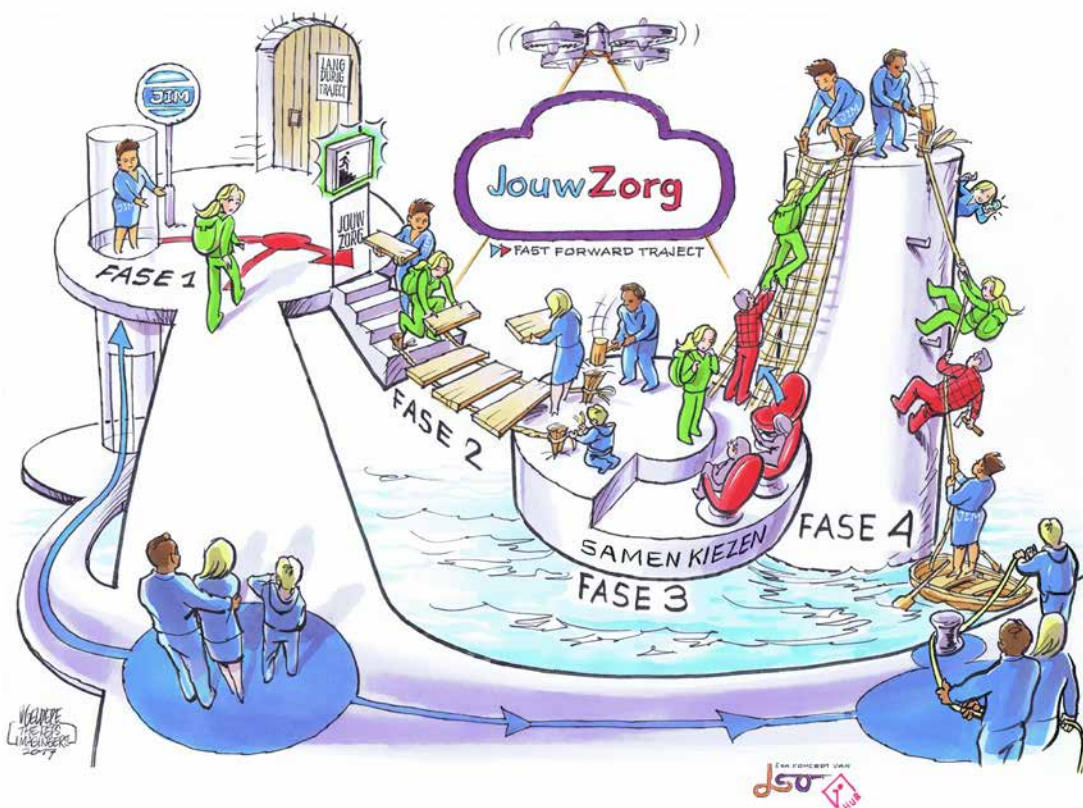
Waarom deze fasen?

Uiteindelijk gaat het erom dat we jongeren de best mogelijke hulp bieden en als samenleving de verantwoordelijkheid nemen om jongeren zo min mogelijk op te sluiten. Ook voor hen is zo gewoon mogelijk opgroeien van essentieel belang. Groot worden gaat met vallen en opstaan. Het belangrijkste is dat je een zo veilig mogelijke omgeving creëert voor jongeren om in te kunnen leren en daarover met elkaar in gesprek te blijven. Veiligheid is daarbij een groot goed. Dat bereiken we veelal niet door muren en tralies, maar door met elkaar in verbinding te zijn en ruimte te geven aan jongeren om van fouten te leren wanneer ze de confrontatie met de samenleving weer aangaan. Ook bereiken we dit door jongeren en ouders mee te laten beslissen over een aanpak die voor hen allemaal werkt en waarbij het gezin naar elkaar toegroeit met hulp van het netwerk in de leefomgeving.

We begrijpen als geen ander dat dit soms ook spannend kan zijn: voor jongeren, ouders en de omgeving. Daarom ontwikkelen we de methodiek door in samenwerking met ouderpanels en ervaringsdeskundigen. Ook nemen we de komende tijd onze verantwoordelijkheid om vaker aan de samenleving uit te leggen hoe JouwZorg vorm krijgt.

JIM (Jouw Ingebrachte Mentor)

Volgens de methode van JouwZorg wordt gewerkt met het principe van eigen regie van jongeren op hun leven. Het gezin en het netwerk van de jongere wordt betrokken bij de behandeling. De jongeren bepalen, in samenspraak met hun ouders of voogd, de JIM en de professional, de behandeldoelen. De behandeling van de jongeren is tijdens het verblijf gericht op het creëren van rust en perspectief, het organiseren van zorg en hulp, en terugkeer naar de 'oude' leefomgeving.

Legenda

- Groen is de jongere,
- Rood is de hulpverlener,
- Blauw is eigen netwerk: het gezin, JIM

VAN AANMELDING NAAR UITSTROOM

Aanmelding
gecertificeerde
instelling (GI)

Beoordeling route
in samenspraak met
jongere, gezin
GI/wijkteam

Wat gaan we doen?

Samen met de jongere en de ouders bekijken we waar het vastloopt. Met een professional wordt er een gezamenlijk doel bepaald dat iedereen motiveert. Samen kijken we wat er nodig is om de gestelde doelen te bereiken. Op basis daarvan wordt met jongere en ouder een keuze gemaakt voor een behandelmethode.

JouwZorg
=
samen
beslissen

Het doel is om dat in 4-5 maanden te doen.

JEUGDZORG TRAJECT

Afschalen zorg
naar wijkteam
en informeel
netwerk.

Betrokkenheid van ouders

JouwZorg is een gezinsgerichte methodiek. Horizon kent de functie van een systeemcoach, een pedagoog die de ouders betreft in de behandeling van hun kind. Samen met hun zoon of dochter stellen de ouders de behandeldoelen vast en maken zij een keuze voor het tweede deel van JouwZorg. Ouders worden zoveel mogelijk betrokken bij de overgang van deel 1 naar deel 2 van JouwZorg. Tevens geven ouders en jongeren een presentatie aan elkaar over de kracht van hun gezin. Zo ligt de focus niet alleen op knelpunten maar ook op de positieve eigenschappen van het gezin en hoe deze versterkt kunnen worden. Ook nemen ouders deel aan de activiteiten van hun zoon of dochter tijdens de behandelperiode van 'gesloten jeugdzorg'. Daarnaast komt het voor dat een jongere tegen het einde van de 'gesloten' behandeling gefaseerd naar huis gaat.

Floor't Sas

Impact negatieve publiciteit op jongeren

In de regio is er afgelopen periode een minder gunstig beeld van Antonius. Een incident waarbij jongeren van Antonius betrokken waren, heeft dit enorm versterkt. De vele uitingen in de regionale media en politiek die volgden, blijken echter niet alleen impact te hebben op het werk dat we doen. "Voor de ouders en kinderen van Antonius is deze 'media-aanpak' in Castricum natuurlijk verschrikkelijk," vertelt Floor. "Jongeren hebben het al zwaar en dan wordt hun eigen onzekerheid over de toekomst ook nog extra gevoed door de vele negatieve geluiden die ze in de krant of op social media lezen. Dat is pijnlijk. We ontkennen niet dat er problemen zijn in de jeugdzorg, maar de aantijgingen zijn vaak ongegrond en betichtend. Bovendien maken incidenten deel uit van ons vak. Wij zien dat als een risico in het werken met deze doelgroep."

Op de vraag hoe de jongeren hier zelf op reageren, antwoordt Floor: "Laatst stond er een kind huilend voor me omdat hij bang was dat Antonius ging sluiten en hij naar een andere instelling zou moeten. Echt hartverscheurend. Je moet je voorstellen, vaak hebben deze kinderen al last van hechtingsproblematiek en een gevoel van onveiligheid. Als ze dan ook nog eens bang worden gemaakt dat Antonius hen in de steek laat, dan heeft dat natuurlijk een enorme destructieve impact op het hele proces van beter worden."

”

Floor is gedragskundige bij Horizon

Onderwijs en jeugdzorg horen bij elkaar

Vertrouwen speelt voor jongeren een belangrijke rol in de begeleiding en uiteindelijke terugkeer naar de samenleving. “De jongeren die vanuit de samenwerking tussen Ronduit Onderwijs en JouwZorg bij ons onderwijs volgen, zijn het vertrouwen in het onderwijs vaak verloren”. Volgens interim teamleider Marije van den Hoek hebben de jongeren altijd te horen gekregen wat er niet goed ging. “In ons onderwijs leggen wij de nadruk op wat iemand wel kan en blijven wij vertrouwen uitspreken. Het is een werkwijze die naadloos aansluit op de principes van JouwZorg: het plezier en vertrouwen terugvinden waardoor jongeren weer gemotiveerd raken”. Jeugdzorg en onderwijs hebben in zekere zin hetzelfde doel. JouwZorg wil jongeren zo goed mogelijk laten terugkeren in de samenleving. En de school bereidt leerlingen voor op de toekomst en op een rol in de maatschappij. “Onze onderwijsvoorziening de Spinaker heeft zich in Horizon gevestigd”, vertelt Marije. “Door aanwezig te zijn binnen locatie Antonius geeft dit ons de mogelijkheid om de expertise van onderwijs en zorg met elkaar te delen.”

Leefgroep is tegelijkertijd de klas

“De lessen organiseren we in de leefgroep, die tegelijkertijd de klas is. Voor het ontbijt sluit de onderwijskracht aan bij de groep om even samen te bespreken hoe de nacht is geweest. Vervolgens gaan de jongeren ontbijten. Na het ontbijt starten de onderwijskrachten met het nieuws dat speelt en sluiten de pedagogische medewerkers van Horizon aan. Tijdens de lessen ligt het accent vooral op vakken als sociale vaardigheden, burgerschap en CKV. Deze vakken lopen goed. Met de theoretische vakken hebben de jongeren meestal wat meer moeite. Wat we de jongeren vooral leren is om naar school te gaan en zich te gedragen in de groep. Van de onderwijskrachten vraagt het een creatieve aanpak om kennis over te dragen. Onze sterkte is dat we goed kijken wat de jongeren nodig hebben wanneer ze de gesloten opvang verlaten. Wij bereiden hen vooral voor op het uitstromen naar een reguliere plaats in het onderwijs. Omdat de gesloten behandeling van JouwZorg relatief kort duurt, houden we de verbinding met de eigen school van de jongere in stand.”

De buitenschool

Voor de jongeren die graag met hun handen werken, biedt de buitenschool vele mogelijkheden en projecten. De activiteiten richten zich onder andere op het aanleren van ambachtelijke vaardigheden, zoals houtbewerking en werken in het groen. Het gebouw van de buitenschool ligt omgeven door bossen op het terrein van Antonius. Zo zijn binnen- en buitenactiviteiten eenvoudig mogelijk.

*'Door JouwZorg
kon ik veel eerder
starten met mijn
behandeling.'*

Jongere

*'Ik voelde me voor de
eerste keer in mijn leven
gehoord. In plaats van dat
iemand voor mij bepaalt,
mag ik nu zelf kiezen.'*

Jongere

Geslotenheid sterk afbouwen

Voor Antonius voorzien we een mooie toekomst, waarbij we graag een grote investering doen in onze locatie. De besloten ligging in de bossen en de rust van Antonius is prettig voor jongeren, het levert weinig prikkels op. We willen nog meer investeren in veiligheid en huiselijkheid. De kozijnen worden vervangen zodat deze minder makkelijk open kunnen. Wanden, vloeren en het dak zijn verouderd, waardoor het binnen gehorig is. Dat willen we graag rustiger. En in de uitstraling mag het warmer, zodat het meer als een thuis gaat voelen.

Versterking methodiek JouwZorg

Daarnaast gaan we onze methodiek JouwZorg nog verder versterken. In Deel 2, waar jongeren niet meer in geslotenheid verblijven, zijn we steeds minder gebonden aan de huisvesting van Antonius. We kijken daarin naar een goede verlenging van de zorg. Bijvoorbeeld met ambulante zorg, wat betekent dat we de jongeren gewoon weer in hun thuissituatie helpen, of met een verblijf in gezinshuizen. Bij JouwZorg wordt de verblijfsduur in geslotenheid drastisch teruggebracht. De ambitie van Horizon/iHUB is om geslotenheid in jeugdzorg sterk af te bouwen en misschien wel naar nul te krijgen. Dit staat gelijk aan de ambitie van de sector om in 2030 nul geslotenheid te hebben. Wij proberen dit waar te maken. En Antonius laat zien dat dit echt mogelijk is: de gemiddelde verblijfsduur is teruggebracht van 8 maanden naar 4 à 5 maanden. Het is mooi dat onze ambitie antwoord geeft op de roep uit de samenleving om geslotenheid drastisch te verminderen.

Stabiel team aan het werk

Na veel wisselingen staat er nu een stabiel team van collega's waarmee we verder gaan bouwen. Als Horizon is het onze verantwoordelijkheid om zowel in hen als in Antonius te investeren, om er zorg voor te dragen dat zij hun werk met zoveel toewijding kunnen uitvoeren. Ik ben enorm onder de indruk van hoe alle collega's tussen de jongeren in staan en hoe snel ze écht in contact met de jongeren komen. Dat is ontzettend krachtig.

Ambities samen verwezenlijken

We zijn de gemeenten erg dankbaar dat we de kans hebben gekregen om onze ambitie te mogen waarmaken in de regio Noord-Holland Noord. Daarin zijn we al deels geslaagd. Vanaf nu gaan we de laatste stappen zetten. We zijn blij met het vertrouwen dat wij hebben gekregen. Net zoals wij in JouwZorg de jongeren ook het vertrouwen geven door hun autonomie te herstellen.

Met een achtergrond in (financieel) management heeft Rutger veel ervaring in het bedrijfsleven opgedaan. De bewuste overstap naar de zorg in 2018 geeft hem de kans om met zijn ervaring een maatschappelijke bijdrage te doen. De afgelopen jaren heeft hij zich voornamelijk gericht op de ondersteunende processen, dus om zorgprofessionals in staat te stellen beter hun werk te laten doen. Vanaf 2020 werkt hij met deze professionals samen in het primaire proces.

Gezins- behandeling van start

Wanneer de gedragsproblemen van jongeren samenhangen met onvoldoende vaardigheden en overbelasting van de ouders, kan gezinsbehandeling een oplossing zijn. Doel van de gezinsbehandeling is het waarborgen en vergroten van de veiligheid van gezinnen, zodat jongeren veilig bij hun ouders kunnen blijven wonen. Horizon heeft op dit moment twee woningen waar de gezinsbehandeling kan plaatsvinden.

Tijdens de gezinsbehandeling verblijft het gezin buiten de geslotenheid in een woning van Horizon. Gedurende twaalf weken worden de opvoedvaardigheden vergroot. Er wordt ook gewerkt aan het verminderen van mogelijke andere problemen die de oorzaak zijn van overbelasting van de ouders. Hiermee vermindert de draaglast en vergroot de draagkracht van ouders. Deze gezinsbehandeling valt onder deel 2 van JouwZorg. De methodiek is op andere plekken binnen Horizon al succesvol. Als de gezinnen teruggaan naar hun eigen huis, kunnen ze nog een beroep doen op de wijkteams, want basishulp is dan meestal voldoende. Bij de uitstroom vanuit JeugdzorgPlus werkt Horizon nauw samen met diverse partners in het werkveld.

Gericht op het
vergroten van
de draagkracht
van ouders.

Samenwerking Horizon en De Opvoedpoli

Psycholoog Astra Tjon-aTen en regiebehandelaar Sharon Bouwens werken vanuit de Opvoedpoli, specialistische opvoedhulp en jeugd-GGZ, nauw samen met de professionals van locatie Antonius. “Op locatie Antonius in Castricum verblijven ook jongeren die afkomstig zijn uit West Friesland”, vertelt Astra. “Daarom zijn wij logischerwijze betrokken.”

DE OPVOEDPOLI

Uitgangspunten JouwZorg

- Ouders en opvoeders zijn onderdeel van de behandeling.
- Gezamenlijke besluitvorming door de jongere, het gezin en professionals, gedurende het hele traject.
- Snel een gezamenlijk gekozen perspectiefplan.
- De focus ligt op de eigen kracht en competenties van jongeren.
- De klik met de professional is cruciaal; jongeren en gezin kiezen zelf het hulpaanbod.
- Ouders en jongeren nemen samen met een JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) en professionals een beslissing over het vervolg van de behandeling.

“Bij een van de jongeren die in Antonius verblijven, is er behoefte aan individuele behandeling en ouderbehandeling. Wij zijn in eerste instantie benaderd voor ouderbegeleiding, maar merkten al snel dat er meer nodig was. Vanuit onze intake en diagnostische aanpak die wij dan doen, kwam naar voren dat de jongere, de ouder en het zusje onderling weinig begrip hadden voor elkaar. Moeder heeft behoefte aan handvatten in de omgang met haar kind. De gezinsleden en de jongere hebben behoefte aan individuele ondersteuning en begeleiding bij de communicatie met elkaar.

Systemische aanpak

Vanuit onze professionele bril was een systemische benadering gewenst om alle problemen binnen het gezin aan te pakken. Dat lukt alleen wanneer we dit heel intensief doen: niet alleen praten over problemen met de jongere, maar vooral binnen het gezin met elkaar praten om het vertrouwen in elkaar te vergroten. Wanneer een jongere uit huis wordt geplaatst, heeft dit immers een grote impact op het hele gezin, het onderlinge vertrouwen en de veiligheid met elkaar. Voordat je bij ieder afzonderlijk kunt doorpakken, moet je eerst een start maken met het hele gezin en ieder het gevoel geven dat je veilig met elkaar kunt zijn. In samenwerking met de gedragswetenschapper van Horizon, GZ-psycholoog en mentor van de jongere is er een plan opgesteld om het gezin in korte tijd een boost te geven om de band onderling te versterken.

Onderlinge band in gezin versterken

Toen ging het snel en ontstond het idee om een leegstaand appartement tijdelijk voor dit gezin in te zetten, zodat een driedaagse intensieve gezinsaanpak mogelijk werd. De jongere en het gezin stonden hiervoor open en wilden heel graag. In samenwerking met de gedragswetenschapper en de mentor van de jongere is er een plan opgesteld om het gezin in korte tijd een boost te geven om de band onderling te versterken. Voor iedereen was deze driedaagse aanpak een bijzonder positieve ervaring, waarbij je als professionals al je kennis en kunde in hele korte tijd bundelt in het belang van de jongere en het gezin. Na deze driedaagse merken de JouwZorg-begeleiders dat de jongere zich rustiger voelt en gedraagt.”

Wie zijn er betrokken bij JouwZorg?

- ✓ Gecertificeerde instelling/wijkteam
- ✓ Partnerorganisaties
- ✓ Het gezin, sociale netwerk
- ✓ JIM (Jouw Ingebrachte Mentor)
- ✓ Gezinscoach
- ✓ Mentor
- ✓ Gedragswetenschapper
- ✓ Trajectbegeleider
- ✓ Onderwijs

'Ik heb altijd veel steun uit mijn netwerk gehad. Het is wel zo dat ik nooit bewust heb nagedacht om iemand in te zetten op zo'n manier. Dat heeft JouwZorg me wel geleerd.'

Vader

'Wij zijn als familie overal bij betrokken. Dat is heel belangrijk en fijn, want dan zit je toch prettiger thuis. Ik voelde me serieus genomen als moeder. Er werd naar mij geluisterd.'

Moeder

'Het gezamenlijk inventariseren en bundelen van de zorgen en krachten van het gezin, niet alleen vanuit de visie van de jeugd-beschermer, maar ook vanuit de visie van het kind en de ouders. Dat spreekt me erg aan.'

Professional

Onderdeel zijn van de samenleving

20

Discovery verzorgt strandmiddag voor Antonius

DOOR REDACTIE DE CASTRICUMMER
13 AUGUSTUS 2020
GEPLAATST IN CASTRICUM E.O.

Castricum – Danny Liefting, bezoeker en vrijwilliger van jongerencentrum Discovery en jongerenwerker Amber Hulsken dienden met succes een aanvraag in voor het project ‘Ik ben geweldig’ van de Nationale Jeugdraad. Daardoor werd het mogelijk om een activiteit op het strand te bekostigen voor jongeren van Antonius die door het coronavirus niet op vakantie kunnen gaan.

De Nationale Jeugdraad (afgekort NJR) is een koepelorganisatie van landelijke jongerenorganisaties voor jongeren tussen de 12 en 30 jaar. NJR wil de deelname van jongeren op alle niveaus van de samenleving stimuleren en ondersteunen door ervoor te zorgen dat jongeren hun kracht kennen, ontwikkelen en inzetten voor een betere toekomst voor zichzelf en anderen. Daarnaast adviseert NJR overheden en andere organisaties over jeugdbeleid en het stimuleren van jongerenparticipatie.

De 16-jarige Castricummer Danny Liefting bezocht de website van NJR en

zegt: „Het leek mij een leuk idee om voor jongeren van Antonius, die in deze instelling verblijven vanwege gedragsproblemen, een surfcursus op het strand te organiseren via het project ‘Ik ben geweldig’. Na het invullen van een vragenlijst kreeg ik snel een akkoord van ze.”

Spelletjes

Amber Hulsken, jongerenwerker van de Stichting Welzijn Castricum, vervolgt het gesprek: „We kregen vijfhonderd euro en hebben met Surfschool Castricum een schappelijk prijsje afgesproken voor het les geven aan tien jongeren. Ook konden we er een lunch van betalen voor de deelnemers en de vrijwilligers van Discovery die hebben meegeholpen bij deze activiteit.” Omdat er vrijdagmiddag te weinig wind stond, ging het surfen echter helaas niet door. „In plaats daarvan hebben we allerlei spelletjes gedaan, zoals wedstrijdjes peddelen en rennen over surfplanken. Ik vond het een hele leuke ervaring om aan deze geslaagde middag mee te mogen werken”, besluit Danny.

Op de foto:

Medewerkers van de Stichting Welzijn en vrijwilligers van Discovery. Derde van links Amber Hulsken en vierde Danny Liefting. (Tekst + foto: Hans Boot)

JouwZorg

Horizon Jeugdzorg

Locatie Antonius

Heereweg 114

1901 ME Castricum

088 - 9114200

antonius@horizon.eu

www.horizon.eu

De Nieuwe Kans

DE OPVOEDPOLI

